

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, v torek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrta leta 2 gold. 60 kr. Za tuje dežele za celo leto 12 gold., za pol leta 6 gold., za četrta leta 3 gold. 25 kr. a. v. — Za oznanila se plačuje od četristopne petitive vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska. 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. št. 220.

O pravnih tveganjih, na katero najse blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. št. 229

„Največ svetá otrokom sliši slave.“

Preširen. (Krst pri Savici.)

Še nij bilo napočilo osodepolno leto 1848; nijso še bili zasijali narodom prvi žarki zlate svobode. Vsa Evropa je molčé zdihovala pod železno pestjó absolutizma; ta pa je pod masko očetovske ljubezni do negodnih ljudstev neusmiljeno tiral na trdnjave in v prognanstvo vsakega, kdor se je predrznil, povzdigniti svoj svareči glas, in če tudi le rahlo opominjati pozabljive vladarje, kaj so v revah in stiskah, tlačeni in proganjani po smelem Napoleonu I., svojim narodom obetali in obljubovali, klicavši jih v boj za pravico in svobodo. Otročji narodi so res tačas bili dovolj lehkoverni, zgrabili so za orožje in po padu Napoleona I. 1815 navdušeni pozdravljali na novo pritrjenih prestolih stare jim prirojene vladarje. Zibali so se v sladki nadi, da bodo vladarji po bridkih nadlogah, ki so jih sami v najobilniši meri skušali, iz katerih rešil jih je le žrtvoljni patriotizem podložnih, da bodo zdaj po srečni zmagi se spominjali onih, ki so jim s svojo krvjo, s svojim imenjem na novo priborili že izgubljene krone in žezla. Čudna lehkovernost narodov, nesramna nehvaležnost vladarjev! v teh besedah zapopadena je vsa žalostna zgodovina poznejših let. Začetkom se je še prikazala kaka iskrica upanja, kakor da bi vladarjem res bila volja, nekatera bremena olajšati ljudstvom, nekatero pravice jim podeliti; zlasti ruski car Aleksander imel je pošteno voljo, Poljakom privoliti ustavo, na Ruskem pa odpraviti tlačanstvo in uvesti svobodnejše postave; a tudi njega je končno odplašila vseobča reakcija od njegovih blažih namer.

Duša to reakcije pa je bil vsemogočni knez Metternich, po spričevalu sovremenikov lehkovičev dvorjanin le srednje duševne nadarjenosti, a v vsem postrežljiv sluga svojemu vladarju cesarju Francu, katerega načela in djanja naj sodi zgodovina.

Skozi šest in trideset let od 1812 do 1848 vodil je Metternich vso zunanjo in notranjo politiko Avstrije, in kar se zunanje tiče, se mora priznati, da je v tem času Avstrija bila odločilen faktor v evropski politiki. Ta nimbus pa nij bil opravičen, vsa hvaljena sila samo navidezna, dokler nij trehalo, dokazati jo v djanji. Kako bi tudi mogli razvijati narodi svoje naravne moči, ko jim očetovska ljubezen vladarjev nij družega privolila, nego davke plačevati in — molčati.

V takih nesrečnih dobah, kadar tiranstvo zatira vsako prosto gibanje in kar še hujše, vzvišeno idejo smeši in skuša ves ljud pogrezniti v brezno lehkovičev breznačajnosti, bujne sladnosti, razuzdane samopašnosti ter ga po tem Machiavellističnem potu tako demoralizirati in oslabiti, da sam več ne čuti bremena sužnosti in sam ne želi, si otresti sramoteče verige; — v takih zatemnelih dobah, kadar vsak plemeniti duh obupuje nad srečnejšo prihodnostjo naroda: se genij človečanstva koncentrira v malo veličastnih dubovih, v prerokih in — pesnikih. Zbegani ljud sliši začuden nenavadne glasove, on jih ne razume in plašno se odvrne od navdušenih svojih buditeljev; a malo izvoljenih se zdrami in zaveda se sramotne sužnosti. —

Če tudi pa so vsi narodi v tej dobi zdihovali pod absolutistično silo, vendar nobenemu nijso bile sekane tako globoke rane, ko nam Slovencem. Nam nij šlo samo za svobodne naprave, kakor vsem drugim, šlo nam je za našo eksistenco, za našo slovansko narodnost. Že od časov cesarja Josipa II. sem je bilo načelo vlade, vse deželne in narodne posebnosti iztrebiti in po potu germanizacije vse narode nivelirati. Vsemogočni vladi nasproti, kje bi bili iskali zavetja ubogi Slovenci, ki razkosani v raznih deželah še toliko se nijso zavedeli, da so vsi enega rodu? Nij je bilo med njimi narodne inteligencije; kdor se je izobražil na višjih šolah, se je sramoval svojega roda in navadno postal sovražnik in tlačitelj svojih lastnih rojakov. Mala iskrica narodnega gibanja, ki se

je zanetila v dobi francozke revolucije, po Vodniku, je naglo iztela in bilo je videti, da bo slovenski narod v kratkem času zginit izmed živčih narodov in le še služil kot kuriozitet preiskavalcem mrtvih jezikov.

Pa zdaj v skrajnem trenutku je nepričakovano začel svoje peruti razvijati narodni genij in navdihniti neznatnega pevca, da je povzdignil svoj glas ter okorni, zanemarjeni govor slovenski pretvoril v bogati, milodoneči jezik. Mi Slovenci nemamo skupne zunanje zgodovine, in vendar je za vzbujenje in okrepčanje narodnega življa povsod najglavni faktor nakaz na glavne čine slavnih prededov. Kako težavno tedaj z vzbujanjem narodne zavednosti pri nas Slovencih, ki nemamo skupne preteklosti, razven da so nas vse enako zatirali sosedni narodi, in ki tudi zdaj še nemamo političkega edinstva! Le naše slovstveno delovanje je nam vse skupno, le v tem je naša zedinjenost. V naši slovstveni zgodovini pa je Preširen eden onih herojev, katerih se tudi večjim narodom, nego je naš slovenski, le posamezni rodijo in ki s svojimi duhovnimi čini ne redkokrat na stoletja odločijo pote človeški omiki.

V dobi, v katerej Slovenci nijso imeli ni enega časopisa, v katerej je sploh vse politiziranje bilo zabranjeno, ostala je skoro edina pot, izraziti ideje svobodnega in narodnega mišljenja, beletristika, in v prvi vrsti pesništvo. Sicer ostremu očesu policije so se zdele pesni nedolžne stvari, in tako se je v pesniški umotvor skrilo, kar bi pisano v časnikih bilo zločinstvo, ter je nezabranjeno se glasilo v pesmih.

In tudi Preširen je v pesni zlival svoje nazore, tožil je nad žalostno zgodovino Slovencev, ko „Slovenec moril je Slovence, brata“, — pa takoj obračal naš up na veselejšo prihodnost, ko bodo tudi nam „mil'še zvezde, kakor zdaj sijale“. V tem upanju pa je Slovence utrdil in nas zbujal k krepkejšemu delovanju, nam dokazavši, da nijsmo sami svojega rodu na svetu, da imamo zraven sebe milijonov in milijonov sorodnih bratov

Listek.

Preširen.

Jutri bode slovenski narod od vseh krajev, kjer se naš mili jezik govori, praznoval praznik enega največjih svojih budnikov, Franca Preširna. Čas je. Vredno je, da prizna Slovstveno moža, čegar genius je naš narod vzdignil iz potitja in samobupavanja, kateri je nam lice osvetil pred nami samimi soboj, in čegar slava bode od dneva do dneva rasla in slavo našega naroda množila.

Pal je bil naš narod, pali naši predniki, pali mi! Tisočletna materijalna in duševna sužnost, v kateri smo tujemu geniju robovali in svoj domači duh tujcem posojevali, činila je, da je ginila samosvest, da se je iztakalo domoljubje celo blažjih duš v zgrešeno tuje ustje, da so celo boljši sinovi naše narodne matere odvrčali se od njene vlastitosti. Slovenski narod je bil narod hlapcev, njegov jezik bil jezik hlapcev, sramil se ga je gospod, izrastel iz tega naroda hlapcev. Pač so čas za časom vstajali na temnem nebu slovenskega narodnega življenja posamezno svitli duhovi, kakor zvezde, polusvitlo razsvitljevaljoče naše obnebe. Glavni med njimi — neumrlí Vodnik. Ali izginili

so, že v življenji žalostno pojoči „ne hčere ne sina po meni ne bo“ ter trag in sled, ki so ga za sabo pustili, bil je pač viden in osvitljuječ, ali izgubljal se je in nij bil močan dovolj srce slovenskega naroda, njegovo tujcu služučo inteligencijo, ogreti za mило domovino in njene glasove.

Potem je on prišel, pesnik, Preširen. Genialen duh; vsak narod, večji in v krogih Evrope spoštovanejši nego je naš, bil bi ga ponosen sprejel med svoje nesmrtné, — a on se nij obrnil od priproste zapuščene matere slovenske, nij se sramoval njenega golča, ubral je strune in njegova pesem ljubezni je donela po naši domovini, budeča in razpihujoča zopet vročo ljubezen do vsega lepega in do mile materinščine.

Preširen je s svojimi umotvori neizmerno storil za naše narodno vzbujenje in ožvljenje. Ne samo, da je ohrabil v rodoljubji svoje sovremenike, pokazavši jim svojimi pesmami divno krasoto, gibčnost in sposobnost našega prej celo od izobraženih domačinov nepoznanega jezika, — v koliko mladih prs so njegove poezije vpihnile iskro, ki je užgala srce, da je gorelo vedno za očetnjavo. Mnogi mladenič, ki je bil po tujem kopitu izrejen, navdušen samo za tuje klasike, prijel je Preširna, omilil se mu je dušni velikan, slovenski

pesnik, in omilila se mu slovenščina. Drugi je bil mlačen za lepote domačega glasa: Preširnové poezije so mu srce ogrele. In naš lepi spol? Saj imamo malo berila, kar moremo izobraženim krasotam v roke dati, — Preširen je prvi.

Njegov vpliv na vse svobodnejše razvijanje našega mladega slovstva, bode vrednejše ocenila bodočnost nego ga je preteklost. „Pesniki so proroki.“ In kakor že pregovor pravi, da doma nij nihče prorok, tako se je dobro dolgo godilo deloma tudi našemu Preširnu. Dobro dolgo nij imel občnega priznanja. Mali duhovi, nesprejemljivi za poezijo, gledali so na njem malosti, prezirali glavnosti; gledali so in videli, kakor Stritar pravi:

Kako žvi, kaj je in kaj pije,
Kako in kacega kruha si služi
Kam hodi zvečer in s kom se druží.

Ali utihnili so ti mali duhovi! Izobraženstvo slovensko, slovenski narod Preširnové velikost hvaležno priznaje. Temu dokaz je občno udeležje in navdušenje za praznovanje njegovega spomina na jutrišni dan.

Lepše pa teh vrst ne moremo sklepati, kakor da tu dodamo krasno Stritarjevo kantato:

ki nas ne bodo prepustili tujemu molohu. Ponošno kliče:

„Največ sveta otrokom sliši Slave!“

Pa ne smemo se samo na bratovsko pomoč zanašati; sami moramo biti delavni in pogumni, ako se hočemo rešiti sužnjosti. Kakor Črtomir in njegovi drugovi moramo biti vselej pripravljeni, vse žrtvovati za domovino in narod; kajti

„Menj strašna noč je v črne zemlje krili,

Ko so pod svitlim solncem sužnji dnovi.“

Dr. J. Vošnjak.

Ustavni absolutizem za Slovence.

V zadnjem listu poroča eden naših goriških dopisnikov, da je slovenskih tabor v Renčah, katerega so mislili goriški rodoljubi, naime društvo „Soča“, osnovati, prepovedan. Nekaj dni prej smo imeli priliko enako birokratično naredbo osvetiti, namreč kako je vladni komisar glede Preširnovе svečanosti dal slovenskemu pisateljskemu društvu „ukaz“, vreden najreakcionarnejših časov, uradnega nemškega absolutizma v Avstriji.

Polég vsega tega pa živimo v ustavni Avstriji. Poudarja se od vladne strani vedno — spoštovanje zakonov. Kaj pa govore ti zakoni? Osnovne postavе nam, vsem avstrijskim državljanom brez razločka narodnosti, zagotavljajo, da imamo slobodo govora in pisma, da imamo temeljno pravo zbirati in združevati se, posvetovati se in svoje potrebe in želje razkrivati. Enake pravice veljajo za vse, — pred zakonom smo vsi enaki. To nam je zagotovljeno, od najvišje strani potrjeno in posvečeno. Oficijozni listi na ves svet trobijo, da je svoboda v Avstriji lepa in cela, da se druge dežele morejo izgledovati na njej.

In res vidimo, da imajo — Nemci celo svobodo. Shajajo se v društva in zbirališča enkrat v Brnu, drugič v Gradcu, tretjič na Dunaji, četrtič v našem Mariboru itd. Nikjer se jim nobena zapreka ne stavi, nikjer se ne terja od njih, da osem dni prej govore c. kr. oblasti predložijo, nikjer se ne vpraša ali se utegno „napraviti razdražbe in sovraštva med narodi.“ Narobe, tu vihrajo zastave tujih vladarjev, hujska se na večino avstrijskega prebivalstva, na Slovane, na katoličane, — vse vprek. Širi se dub, ki spodriva podloge avstrijske države, ki spodriva lojalnost do avstrijske krone, in podrezuje vezi skupnosti avstrijskih narodov. Nemške in pruske zastave tako mogočno vihrajo, da moramo mi, državi še verni, skoro veseli biti, ako kje vidimo med množino tujih zastav, — katero avstrijsko zastavo, belo vrano v teh dovoljenih, rado videnih nemško-pruskih shodih. Nemci dakle, imajo svobodo, a mi?

Mi se ne smemo geniti. Ne smemo ust od-

preti. Do tal se pripogibamo pred državno idejo avstrijsko, pojemo celo, da „hrast se omaje in hrib, Slovence zvestva ne gane“, vidi se in sami povemo, da nam Avstrije treba, da torej ne moremo biti proti njej; naše domovine sinovi prelivajo v vojnah kri v onih regimentih, ki niso bili nikoli premagani, naš davek teče redneji nego drugi: a ipak sme Nемеc celo svojo poželjivost po svezi in sprejetji v tujco, od nekdanj sovražno državo izrekati, nam pak, Slovincem in Slovanom nij dovoljeno niti v tem poslužiti se slovesno izdanih postav, da bi izrekli svoje skromne želje, katere se dajo v mejah monarhije in avstrijskega domoljubja uresničiti.

Prepoved renškega taborja, bedasto [motivirana, pozitivni osnovne državne zakone prezirajoča, je nov dokaz, kako se svoboda in zakonitost pri nas umeva. Enemu vse, drugemu nič. In kljubu vsemu temu ne neha vladna in nemška stranka na nas Slovane upiti, da služimo reakciji in smo proti svobodi! In noben „liberalen“ glas se ne povzdigne za princip, za svobodo vseh? Barem na pregovor bi lahko mislili, da utegnejo tudi sami v jamo pasti, katero z veseljem nam kopati gledajo, v jamo občnega zatiranja vsega slobodnega gibanja.

Dopisi.

—X. Iz Ljubljane, 11. sept. [Izv. dop.] Gotovo bode tudi ljubljanske dijake močno razveselilo imenovanje g. Levstika, kot skriptorja na licealni biblioteki v Ljubljani. G. Kosmač je bil sicer izveden v svojej stvari, toda on nij znal ravnati z mladino, kar mu je bilo menda že prirojeno. Godrnjal je nad vsacim, kdor je zahteval kako knjigo in da si boječa mladina ravno zavoljo tega dostikrat nij upala iti čitat, je lahko umevno.

Izmed vseh slov. časopisov je bila biblioteka naročena samo na „Novice“, in še to je g. Kosmač zadnji dve leti (kakor so pripovedovali dijaci) skrival, da jih nihče nij dobil v roko; Tagblatt in Laibacherica sta se pa vedno po mizi valjala in vsakemu je bilo dovoljeno brati ta dva nemška časopisa. Je bilo morda g. Kosmaču tako naročeno? Vse mogoče. Saj so se tudi nemškutarski dijaki smeli udeleževati nemških društev, kot filharm. društva, ko je bilo slov. dijakom strogo prepovedano pristopiti k kakemu narodnemu društvu. Ko sem prišel lansko leto v kavarno na dunajski cesti in zahteval od postrožnika „Slov. Narod“, rekel mi je, da ga nemajo več, ker jim je g. pl. Gariboldi odsvetoval daljno naročevanje rekoč: „Warum abonniren sie denn auf solche Blätter? Presse, Wiener-Zeitung, das sind Zeitschriften!“ Tega lani še nijsem mogel verjeti in mislil sem,

da kafetar le sam sebe izgovarja, toda letošnje postopanje plemenitega gospoda kaže, da je bil tudi lani že sposoben kaj takega se znebiti, saj jabelko dolgo zori predno na tla pade.

Izpod Rogučke gore. 12. sept. [Izv. dop.] Kakor je znano, sprožili so bili pred 4 ali 3 leti v Gradcu misel našo milo Slatino iztržiti in sicer tedaj najbolj iz sovražtva do Slovencev in Slovenstva. Menda bi jo bili že tedaj res prodali, ko ne bi bil tedajni „Bürgerministerium“ pal. Od onda je ta reč nekako spala in pod pepelom tliła, tako da svet skorom nij za njo več znal. Letos je zopet oživela, ker so jej okolnosti na vse strani jako ugodne. Pa le vlada v nesrečnej Avstriji ista stranka, zopet vse premore, kar koli hoče.

Za tega del napenjajo že celo leto nekateri možaki vse žile ter delajo neumorno vsakojake priprave, da bi zdaj to dognali, kar jim je tedaj izpodletelo bilo. Celo leto že pisarijo in se pričkajo po nemških novinah, da bi le Slatino v slabo ime spravili ter tako pred svetom videzno opravičenje dosegli jo potem iztržiti. Se ve da je večidel vse až ali pa prazna slama, ki jo mlatijo, pa nič ne lene, možaki dobro vedo, da množica se skoz to oslepi in tako na led zapelja. Deželni odbor v Gradcu je pred kakimi 4 tedni o tej stvari tajno sejo imel. Pred 3 dnevi so trije možaki iz Gradca v imenu dež. odbora tukaj na Slatini zopet vse iatenjko popisovali in prečenjevali, gotovo vse ame temeljite priprave za prodajo. Včeraj se udi grof Kotolinsky simo dopeljal. Tedaj „pozor Slovenci!“ Videant consules ne quid res nostra letrimenti capiat — periculum in mora!

Iz Ljutomeru, 11. sept. [Izv. dop.] V Ljutomeru je bilo 9. t. m. premiaranje konj. kobilicami in kobilami z žrebeti bila je komisija nekoliko zadovoljna in oddala je 18 dail z 129 zlati. Z večjimi žrebci — 1—3 letnimi — pa prav nič; kajti niti eden nij bil brez napak — vsi so bili slabi v nogah. Oddalo se je zavoljo tega samo enemu žrebcu darilo in še to edino ne popolnoma po zasluženju. Uzrok slabih nog je pa o, ker imajo kmetje mlada živinčeta vedno zaprta v hlevih, namesto na ograjenih pašnikih, kjer bi se v nogah okrepila. . . . Predsednik komisije vitez Wachtler je kmete prav lepo o tej zadevi polučil, toda samo v nemškem jeziku, da ga skoaj nihče izmed kmetov razumel nij. Čudni ljudje morajo v tej zadevi pri komisiji biti, da se nihče polnil nij, da ima komisija samo slovenske kmete pred soboj, kateri nemškega jezika ne razumejo. Po pravici so kmetje med sicer lepim govorom godrnjali.

Iz Kanala, (na Goriškem.) [Izv. dop.] 8. t. m. je napravila tukajšna čitalnica sijajno „besedo“ s petjem, deklamacijami in s šaloigro: „Bob iz Kranja“. Občinstva se je prav veliko udeležilo te veselice. Tukajšnji igralci in igralke, katerih hvalo smo že večkrat po slovenskih časnikih brali, so tudi ta dan dobro obnašali se, posebno pa se je v igri gospodičina Jozefa Črnigoj-eva s svojim polnim glasom prav dobro obnesla, tako, da so jo vsi nazoči hvalili. Peveci, že dobro znani, peli so pod vodstvom gospoda M. Žega prav izvrstao; posebno so dopadale dve Lebanovi pesmi: „Slavjanska polka“ in „Brodar“. Po končani veselici pa smo se radovali pod milim nebom na dvoišči, ki je bilo s slovenskimi barvami okinčano. Došel je bil k „besedi“ tudi oče dr. Lavrič, kateri je goste z govori in napitnicami navduševal. Petje, napitnice itd. se je dolgo pri vrčku dobrega piva glasilo. — V nedeljo bomo imeli v Kanalu „narodni ples“, vidi se tedaj da se Kanalci živo kažejo kot pravi sinovi majke Slave. Živeli!

Iz Zagreba. 11. sept. [Izv. dop.] Vsaka reč samo en čas trpi. Tudi mi smo vatrogasno svečanost pretopeli. Hvala bogu, odšli so s svojimi velikonemškimi in magjarskimi zastavami, in z ustmi, polnimi humanizma, za ašesami pa s pest debelimi! Da ne bi nikoli več povoda imeli, se k nam povrtni. Kaj so delali pri nas? „Fest“ se jeli, „fest“ so pili, „fest“ so govorili, z eno besedo (Dalje v prilogi.)

Na Preširnovem domu

15. septembra 1872.

Od daljnih stranij, kjer Drava deroča,
Kjer Sava valove bistre vall;
Kjer Kolpa se vije, jáderna Soča
V jadransko morjé peneča hiti:
Prirómalo sem je ljudstvo izbrano,
Na pesnika dom, v ljubezni mu vdano.

Oj zdrava, hiša sredi raja!
Nad tabo plavaj sreča, mir;
Iz tebe lil je pesnij vir,
Ki slastjo serca nam napaja.

„Luna sije“ —
Melodije
Sladko-tožne, čuj! doné.
Krasna deva!
Tebi peva,
Toži pevec vnet za té.

Omečile
Pesni mile
Nijso tvojega srcá;
Naše poka,

Sládko joka,
Sólza v óku nam igra.

Močnejše mileje pesen doni,
Kedor jo čuje, sercé mu topi:

„Sirota vboga, zapuščéna,
Oj domovina, domovina!
Z bridkóstjo, žalostjo pojéna;
Nemilost tuja, hujše sina
Nezvéstost, mati, te boli.“ —

A tiho! poglej, nebó se vedri;
Sinú si rodila, blágo sercé,
Ki nosil je tvoje — človeštva gorjé;
Kar čutil, nam v sládke pesni je zlíl,
Ljubiti nas mater, človeštvo učil.

Preširen budi, Preširen nas vodi,
Na delo za njim, na dúševni boj!
Pravici udani, luči, svobódi,
Naprej, za svoj dom navdušeni roj!
Preširna vibrá pred nami zastava,
Voditelju-pevecu kličemo: Slava!

J. Stritar.

vse je bilo za nje „fest.“ Bilo njim na slavo, nam Zagrebčanom to nij na čast. Edino narodno vatrogasno društvo na Hrvatskem je v Karlovcu. Vidé Karlovčani, da se namerjava velikonemška demonstracija narediti, odšli so samotež iz Zagreba. Slava njim! Nekdo mora pa vendar kriv biti, da da je ta veliko nemška orgija v Zagrebu mogoča bila, ali kdo? — Gotovo je, da naše časopistvo nij podučilo občinstva poprej, kakor bi bila stvar zahtevala, ter da je narodna stranka, naše vatrogasno društvo kot ne svoje, ignorirala. Stoprv en dan pred svečanostjo je „Obzor“ zastokal! Obnova našega magistrata je pred vrati. Mi pričakujemo od našega novega mestnega zastopstva, da bo tudi pred pragom našega vatrogasnega društva do čistega pometalo, in za prihodnje enake „svečanosti“ zapašilo. Če bo kedaj pri nas ogenj, bodemo že sami gasili, tujih vatrogascev pa, ki bi pri nas samo požar mednarodnega razdora podpihivali, ne potrebujemo. V politiki je denes pri nas zelo dremavo. Politična pandora sedi denes na galeriji peštanskega zbora in od ondot pričakujemo povoljne ali nepovoljne vesti.

Politični razgled.

Shod treh cesarjev je prešel. Vladaři so se povrnil v svoje države. Sedaj zasleduje vse, kaj je prav za prav namen in vspeh tega shoda. Bismark je rekel deputaciji berlinskega mestnega zastopa, ki mu je diplomu častnega meščana izročila, da je shod v Berlinu samo prijateljski čin pohajajočih se cesarjev. Temu pa seveda ne verjame svet, ker neki imajo diplomatje jezik za to, da skrivajo svoje misli. Pač pa se piše, da so Bismark, Gorčakov in Andrassy v Berlinu dogovorili nekakšno vzajemno postopanje proti Poljakom, kar bi za Avstrijo vsakako poniževalno bilo, ker si nobena krepka država ne smeje pustiti predpisovati postopanje v svoji notranji politiki. Piše se dalje, da je bila dogovorjena colna edinost med Nemčijo in Avstrijo, olajšanje prometa med Avstrijo in Rusijo, edinost v cerkvenem vprašanji, zatiranje socialističnega gibanja z mehaničnimi sredstvi. Vse to pa se samo domneva. Najbolj se na površji vzdržuje to, da bodo Poljaki najnemilejše čutili berlinski shod. — Razen dogovorov med ministri in paradami so v Berlinu redovi kakor toča z nebes leteli. Spremstvo vseh treh cesarjev bode prvi vse v bližnji domu prineslo. — Bismark in Moltke sta tudi postala častna meščana berlinska. Prvega je tudi draždansko mesto med svoje častne meščane uvrstilo.

Pomenljiv članek je primesel o shodu treh cesarjev francoski časopis „Journal des Débats“, ki pravi: „Tisti, ki prisojajo Andrassy-u namen pridobiti Bismarka za vojsko proti Rusiji, ne skazujejo mnogo česti avstroogerskemu ministru. Lansko leto je Andrassy prigodom shoda cesarja Franca Jožefa in Vilhelma v Salzburgu izvedel mnenje Bismarkovo o vojski z Rusijo. „Ako Rusija Vas napade“, rekel je tedaj Bismark Andrassy-u, „bodem Vam pomagal; ako pa Vi Rusijo napadete, ne morem biti z Vami. Pred vsem pa se ogibajte poljskega vprašanja. Kolikorkrat se tega dotaknete, bodem Vaš nasprotnik.“ Bismark je strahovit sovražnik Poljakov. Saj jih vendar udari, kadar in kakor le more. Ob času salzburškega shoda se Bismark še nij boril s katolicizmom, s katerim Poljake identificira. Sedaj Francozi, ultramontanci, Gvelfi, partikularisti in Poljaki Bismarku euako mrzé in zato se je njegov srd proti Poljakom neizmerno pomnožil in Poljaki imajo samo zatiranje pričakovati od Bismarka. Med Rusijo in Prusijo bodo Poljaki še dolgo vzrok, da ne bodete te dve državi začeli vojske. Poljska bode Rusiji in Prusiji še dolgo preganjala misli na boj.“ Tako „Journal des Débats“, ki misli, da bode shod treh cesarjev v Berlinu za Poljake najhujše nasledke imel.

Na Ogerskem ostanejo stranke kakor so bile. Zedinjenje enega dela levičnjakov z vladno

ali Deakovo stranko, kakor ga je stari Ghiczy želel, nij doseženo. — V državnem ogerskem zboru je Sib Nikolić interpeliral Lonyay-a zaradi razpusta srbskega cerkvenega zbora.

Na Španskem izgublja sedajni kralj Amadeo, sin italjanskega kralja Viktora Emanuela, vedno bolj simpatijo naroda. Celo taki, ki so delovali pri poklicanju Amadea na španski tron, se mu že protivijo kot tujcu, ki potreb dežele in naroda ne pozna, proti kateremu so duhovni, plemenitaši in konservativci. Kraljico so nedavno javno insultirali. Zarad onokratnega atentata na kralja je šest ljudi obtoženih.

Razne stvari.

* (Za prvi slovenski učiteljski zbor) v Ljubljani 25. t. m. oglasilo se je že mnogo učiteljev. Ljubljanski domoljubi hočejo učitelje slovenske tudi dostojno sprejeti. Učitelji bodo dobili prosto stanovanje po privatnih hišah, s čemur mnogo Ljubljančanov prav rado postreže. Odboru slovenskega učiteljskega društva došlo je menda od deželnega šolskega sveta 100 gl. v podporo tega zborovanja. Morebiti bode tudi mestni odbor ljubljanski kaj podaril.

* (Iz Ljutomera) smo dobili „Letno sporočilo čveterorazredne ljudske šole v Ljutomeru konec šolskega leta 1871/72.“ Menda je to prvo slovensko šolsko sporočilo na štajerski zemlji. Iz skupnega pregleda je razvidno, da je to šolo obiskovalo 215 učencev in 165 učenk, gotovo lepo število. — Jako dober in srečno izbranega gradiva je spis „Zgodovinske čitice Ljutomera in njegove okolice.“ Vsestransko delavni nadučitelj g. Lapajne razlaga tukaj na 12 straneh zgodovino Ljutomerskega okraja (in Slovencev sploh) od prvih časov da najnovejših, omenja slavni mož, ki so se v tem kraji rodili in razlaga ime Ljutomera. To razpravo bode ne samo vsak učenec rad bral, nego tudi starišem je s tacimi rečmi ustrezno in gotovo veliko pripomore k narodnemu izobraženju in vzbujenju. Naj bi učitelji drugih krajev si izgled vzeli nad tem sporočilom in nad temu sporočilu pridetem Lapajnejevimi spisom ter v svojih sporočilih napisali zgodovino naroda svojih krajev in okolice.

* († Janez Zalokar.) župnik v pokoji in slovenski pisatelj, ki je na svetlo dal nauk o gospodarstvu in spisoval slovensko-nemški slovar, ki ima biti podlaga velikemu slovensko-nemškemu slovarju, kateri se bode izdal na stroške zapuščine pokojnega ljubljanskega škofa Ant. Al. Wolfa — je 11. t. m. v 81. svojem letu umrl.

„(Imenovan) je okrajni sodnik v Vipavi gosp. Franc vit. Gariboldi za svetovalca deželne sodnije v Ljubljani. — Svet. dež. sodn. gosp. Rajmund Zhuber pl. Okrog je na svojo prošnjo drestavljen od okrožne sodnije v Novem mestu k deželni sodnji v Ljubljani.

* (Iz Postojne) se piše v „Laib. Ztg.“, da tam napravljeno koncentriranje vojaških trum kraj prav živahen dela in z lepim vremenom vred tudi čosti zabave podaje. 8. septembra so napravile godbe okolo Postojne razpostavljenih polkov (Coronini, nadv. Ernst, nadv. Franc Karel in vojv. Sachsen-Meiningen) zabavo pred jamo in v ujej samej. Zvečer so godbe igrale v Doxatovih prostornostih. Vsak prostor je kmalu postal plesišče in pozno v noč je trajala zabava. Dopisnik pristavlja, da je bil ta vojaški manever postojnskim zastopnicam krasnega spola prav po volji.

* (Umorstvo.) V Zagrebu je sodnja obsodila neko žensko Mara Laneck, iz siškega okraja na smrt na vešalih. Ta baba (noseča v četitem mesecu) je z nožem zaklala drugo žensko Magdo Kosič, ko je ta speča v postelji ležala. Morivka je pred sodnijo spoznala svoj zločin kakor tudi to, da je Magdo zaklala iz ljubosumnosti, ker jo je videla s svojim možem.

* (V Koče vji) je izpraznena služba adjunkta pri tamošnji okrajni sodnji. Prošnje, katerim mora biti pridani dokaz znanja obeh deželnih je-

zikov, do 28. septembra pri okrožni sodnji v Novem mestu.

* (Birokratstvo.) Glasoviti c. k. okrajni glavav v Kranji g. Derbitsch je političnemu društvu v Stražišči naložil globo, ker je svoje zborovanje nekolekivano naznanlo. Finančna direkcija v Ljubljani je ta ukaz ob moč dejala in tako čala c. k. uradniku Derbitschu spričevalo, da postave ne pozna. — Na Češkem pa se še lepše godi. „Nar. Li-ty“ pripovedujejo o policijskem komisarju, ki je neko globo še potem tiral, ko je sodnja izrekla, da je dotičnik nij dolžan plačati. Menda je to tista lastnost, katero vladni listi imenujejo „Gesetzestreue“.

(Čehi na tujem.) „Pokrok“ poroča, da obstoje izven Avstrije v Evropi česka društva v teh-le mestih: V Augsburgu društvo „Vlastimil“; v Berlinu „Beseda“, v Bremenu društvo „Husité“, v Draždanih „Vlastimil“, v Hamburgu „Svornost“, v Lipsku „Václav“, v Londonu „Českomoravský čtenářský spolek“, v Parizu „Beseda“, v Stuttgartu „Vlastimil“, v Bratislavi (Breslau) „Libuša“, v Zürichu „Beseda.“ — Slovan povsod brata ima!

* (Avstrijski dualizem v Peterburgu.) One dni je bil statističen kongress v stolnem mestu Rusije. Pri otvorenji kongresa so bili zastopniki posameznih držav in dežel častnemu predsedniku kongresa velikemu knezu Konstantinu Nikolajeviču predstavljeni in sicer so pri tem predstavljanji držali se alfabetičnega reda držav. Ogerski zastopniki so se banili biti zapisani pod rubriko „Austria“, nego so hoteli imeti svoj oddelek „Ungaria“, rekoč da zastopajo samostalno državo. Pri predstavljanji prvega oddelka zastopnikov vpraša veliki knez, ali so to poslanci iz Avstrije. Odgovorilo se je knezu, da so samo zastopniki ene in sicer nemške polovice Avstrije. Veliki knez ogovori enega „nemškega“ poslanca in ga vpraša, od kod je. „Slovan sem iz Prage“, glasil se je odgovor. Na to vpraša veliki knez drugega poslanca iz Avstrije, ali je Nemeec. „Poljak sem“, odgovori nagovorjeni. Ko potem pridejo do predstavljenja zastopniki vpisani pod črko „U“, reče veliki knez Konstantin: „Tedaj tu imamo drugo polovico Avstrije“. Na to vpraša transilvanske poslance, ali so Magjari. Slučajno pak je bil prvi, katerega je knez ogovoril Hrvat iz Zagreba, drugi pa Čeh na Hrvatskem naseljen. Pozneje je bil častnemu predsedniku statističnega kongresa predstavljen polkovnik, katerega je avstrijsko vojno ministerstvo v Peterburg poslalo. „H kateri polovici se Vi štejete?“ vpraša veliki knez polkovnika. „K nobeni, carska visokost; jaz se štejem k celoti“, bil je odgovor. „Čudno!“ reče na to veliki knez; „nemška polovica, v katerej nijsem opazil nobenega Nemca, magjska polovica, v katerej nijsem opazil nobenega Magjara, in celota, ki se k nobenej polovici ne šteje!“

* (Učitelj — graščak.) Iz Čemšenika na Kranjskem poročajo „Novice“, da si je tamošnji učitelj gosp. Jak. Šerak kupil graščino Gallenberg. Ta kranjski ljudski učitelj torej menda ne bode pobegnil iz domovine lovit boljše plačo.

* (Izpraznena je služba) adjunkta pri deželni sodnji v Ljubljani; prošnje v 14 dneh.

* (Pariz nekdanj in sedaj.) Francoski časopis „Gaulois“ objavlja štati-tiko me-ta Pariza, katera kaže, da je denašnji Pariz 226krat večji ko „Lutetia Parisiorum“ v času Julija Caesara, skrat večji ko v času Karla VI., in 3krat večji ko v času Ludovika XIV.

* (Magjari in Hrvatje na dunajski svetovni razstavi.) Iz Ogerske in Edejske se je za dunajsko svetovno razstavo oglasilo 3000 razstavnikov, iz Hrvatske in Slavonije pak 1200. In „Magyar O.szag“ je desetkrat večji ko Hrvatska in Slavonija.

* (Nemški cesar Vilhelm) je najstariši od vseh evropskih vladarjev (rodil se je l. 1797). Njegovi sovremeniki ga imenujejo „velikega.“ Ali on nij niti politik niti vodja. Vse vspehe ima pripisati slučaju, da je Bismarka dobil, Ta mu je

tako dolgo v ušesa trobil, da je treba „Avstriji žile porezati,“ da ga je pregovoril na vojno. — Kakor vsi člani pruske kraljevske družine ljubi tudi on obilno mizo in skledo, in polne čaše vina.

* (Shakespeare,) o katerem so pisali razni učenjaki že najčudniše stvari in mu prisojali vse vednosti, je bil po dokazu angleškega knjigotiskarja Blades-a — izučen tiskar. Poprej so drugi že razkrili, da je bil Shakespeare mesar, učitelj, kupčevalec z volno, kočijaž, advokatni pisar, anatom, kemik, fizijolog, psiholog; lekar, prorok, vojak, brodar, godec, botanik, entomolog, zoolog, etnolog, alkimist, tajni katoličan, protestant, čestilec sv. pisma, ateist, lord Bacon in — mitična oseba. Vsak literarni zgodovinar dokazuje „brezovrgljivo“, da je njegova misel prava, in tudi Blades se vrlo bori, da bi Shakespeare-ja „brezovrgljivo“ uvrstil med Guttenbergove sinove.

* (Zavarovanje živine) hočejo na Tirolskem napraviti obligatno. V ta namen se ima ustanoviti posebna zavarovalnica, pri kateri bi vsak posestnik svoje konje in govejo živino moral zavarovati. Dobiček te zavarovalnice bode posvečen pospeševanju živinoreje na Tirolskem.

Gospodarske stvari.

— „Prvo kranjsko svilno društvo v Metliki.“ 16. t. m. bode v Roveredu začel se III. mednarodni svilorejski kongres in ob enem bode tam svilorejska razstava. Da bi pri tem shodu svilorejcev tudi svilno društvo v Metliki moglo zastopano biti, dovolilo je poljedelsko ministerstvo tajniku metliškega svilnega društva gospodu Jožefu Pohlínu denar za potnino, in trgovsko ministerstvo je istemu gospodu dalo za polovico prosto vožno karto na železnici. Za to se je gosp. Pohlín obvezal poročati o izkustvih, katere bode si pridobil na svilorejskem kongresu in razstavi, katero poročilo se bode potem objavilo. Ob enem se naznanja, da so se z gosenskim semenom Pasteur-jevim in metliškim letos nad vse pričakovane ugodni vspehi dosegli. Ako kdo posebna poročila o razstavljenih predmetnih želi, naj se obrne pismeno do gosp. Pohlína pod addresso: „Gospod J. Pohlín v Roveredu, odda se naj pri Comitatu ordinatore bacologico.“

Pomnoževanje vinskega mošta po Petiot-u.

(Konec.)

Obrnimo se od teorije do prakse.

Tropine se pri nas navadno 4 do 5krat izprešajo, potem se ali zavrzajo — prava potrata —, ali vincarjem podaré, ki iz njih žganje žgó ali storé to lastniki sami. Po tem načinu dobivajo se nekateri bokali žganja, ki včasih po vožnji k žganjarji, po davku itd. lastnika tako drago stanejo, kakor da bi žganje kupil. Tropine se tedaj prav slabo splačajo. Vse drugače po Petiotu. Kakor hitro so tropine izprešane, se spravijo v kadi in se nanje voda nalije; sme se pa toliko vode nalivati, koliko je poprej od njih mošta odteklo. To nalivanje vode se ne sme odlašati, storiti se mora takoj po prešanji, sicer bi se tropine segrele in skisale in potem so le za jesih. To ve vsak vinorejec. Voda zdaj na tropinah leži, katere se vsako drugo uro z drogom dobro pomešajo, po 24 ali k večjemu po 48 urah se je voda napila vseh raztopnih tvarin iz mehov in peceljnov in je prav enaka prvemu moštu, samo da nij sladka, ker ima le kakih 2 do 3% cukra, mošt v srednjih letinah pa ima 18 dn 20% cukra, v toplih letih in dobrih legah tudi 14 do 26%.

Drugi ali tretji dan se voda, ki je prav za prav zdaj že mošt, pretaka od tropin v drugo kad ali naravnost v sode in se jej dodá navadni beli cukrer. Vpraša se, koliko? — Najslabejše vino ima 5 do 6% alkohola, normalno dobro 9 do 10%. Kdor si tedaj le za domačo rabo hoče napraviti nekaj slabejšega vina, da ga bo imel za delavce, temu bo zadostovalo, ako doda 12 do

14 funtov belega cukra na eno avstrijsko vedro tekočine. Stalo ga bo potem eno avstr. vedro vina 4 gold. Gotovo po ceni vino, če se pomisli, da bo lastnik svojo vino letos že od preše lahko za 8 gold. vedro prodal, ir bo onega lahko oddal, ker si bo po Petiotu ga toliko napravil, kolikor ga bo za domačo rabo potreboval. Manj pa, ko 12 funtov cukra dodati, bi ne svetoval, ker bi vendar to petiotizirano vino bilo preslabo in se po leti še utegnulo skaziti.

Kdor pa si hoče napraviti petiotizirano vino za prodajo, ta mora toliko cukra dodati, da bo drugi mošt enako sladak, ko prvi, to je z moštno vago tehtan, enake procente cukra kazal. Če je tedaj prvi mošt, postavim, 24% cukra kazal na klosterneuburški vagi, bo treba drugemu dodati vsaj 22 funtov na eno vedro, ker 2% cukra bo drugi mošt še iz tropin raztopil.

Cuker se vrže v celih krljih v mošt, kjer se bo hitro raztopil. Potem se z drugim moštom ravná, kakor s prvim. Napolni se v sode, da ostane v njih za dve coli praznega prostora, na veho se pritrudi vrelna pilika ali vrelna cev, da mošt v zaprtem prostoru vrši svoje burno vrenje in po sv. Martinu se petiotizirano vino od navadnega ne bo dosti razločevalo. Vse to veljá za bela vina, pri črninah pa je ravnanje nekoliko drugače; o čemer pa drugo pot.

Tam kjer je ljudstvo navajeno na rdečkasta vina, kakor na Dolenjskem, Bizeljskem i. t. d. in

kjer vsled tega prvi mošt po 3 do 4 dni pusté na tropinah, morajo potem tudi vodo tako dolgo ali še en dan dalje na tropinah pustiti, da bo drugi mošt rdečkast, ko prvi, med tem časom namakanja pa tropine pridno z drogom mešati.

Še par besedi na nekatere ugovore. Iz vode vino ponarejati, ta vendar ne veljá. — Iz česa se pa dela po naravni poti v vinogradu? Voda iz zemlje lazi po korenincah skozi deblo v grozdje in na tem potu potegne soboj vse raztopne tvarine, ki se v grozdji nakopičijo in se tam spremené v vse različne tvarine, katere pozneje vinu dajo njegove lastnosti. Te spremembe pa se v grozdji le na pol godé, vršijo se dalje v moštu in vinu. Z nalivanjem vode na tropine preskočimo le eno stopinjo v razvitku vina in rabimo to, kar je narava nam že do polovice pripravila. Ponarejanje vina pa se to ravnanje nikakor ne more imenovati. Ponarejeno vino je le tisto, katero se nij delalo iz grozdnih delov, v katerem nič nij od trsnega prirastka, ki je le mešanica iz vode, alkohola, in nekterih umetno napravljjenih éterov. Taka čobodra si pač po krivem imé vino prilastuje.

Po Petiot-u napravljeno vino pa se od pravega prav nič ne razločuje in faktično so najbolj sloveče francoske črnine, bordoške in burgundiške, skoro vse skozi petiotizirane in hvali jih ves svet, pa ne samo hvali, tudi rad pije in za dragi denar kupuje. Ves svet napreduje, napredujmo še mi Slovenci! Dr. J. Vošnjak.

Volitve v odbor „Slovenske Matice“.

Tudi poslednje „Novice“ razglašajo svoje kandidate za Matičin odbor. Da naši bralci pozvedó može, katere „Novice“ nasvetujejo, povemo njih imena in dostavimo še enkrat, kateri odborniki imajo letos stopiti iz Matičinega odbora in katere je več Matičarjev v našem listu nasvetovalo.

Iz odbora stopijo l.	Več Matičarjev v „Narod-u“	„Novice“ nasvetujejo:
1868 izvoljeni lgg.:	nasvetuje:	
1. Dr. J. Pogačar.	1. Dr. J. Pogačar, stolni prošt.	1. Dr. Poklukar, odvetniški koncipijent,
2. Dr. J. Razlag.	2. Dr. J. Razlag.	2. Dr. J. Razlag,
3. Dr. Vončina.	3. Dr. Vončina.	3. Dr. Vončina,
4. Dr. J. Vošnjak.	4. Dr. J. Vošnjak.	4. Dr. Sterbenec, kaplan,
5. Fr. Sovan, stari.	5. Peter Graselli, predsednik dramatičnega društva.	5. Franc Sovan, stari, hišni posestnik,
6. Dr. J. Papež.	6. Jos. Jurčič, glavni urednik „Naroda“.	6. Iv. Tomšič, uredn. „Vertec-a“,
7. A. Černe.	7. Mat. Vodušek, prof. v Gorici.	7. Dr. Tonkli Jos., odvetnik v Gorici.
8. Fr. Kosar.	8. Dr. J. Geršak, notar v Ormuži.	8. Fr. Kosar, korar v Mariboru.
9. J. Pajk.	9. Dr. Mencinger J., odvetnik v Kranji.	9. Šavnik Drag., lekar v Kranji.
10. Dr. A. Vojska.	10. Dr. M. Samec, zdravnik v Kamniku.	10. M. Herman, dež. odb. v Gradci.
11. Andr. Winkler.	11. Žuža Ivan, rudarski lastnik v Žavci.	11. Andr. Winkler, c. k. okr. glavar v Tominu.

„Novice“ zagovarjajo svojo listino z dostavkom, da je treba tudi za gospodarska opravila delavnih moči.

Dobro; mi nič nemamo zoper to, vsak matičar po svoji prosti volji nasvetuje in voli kogar se mu zdi. Le nekaj smo prisiljeni že danes omeniti. „Novice“ so dozdej še pred vsako volitvo odbora svojim bralcem naznanjale, kateri izmed starih odbornikov imajo stopiti iz odbora. Letos tega „Novice“ niso storile; vsakako čudna prikazen. Pa tega nam malo mar, če so bralci „Novic“ zadovoljni s takim nepopolnim poročanjem. Vsa drugačna pa je stvar, če predsednik „Matice“, g. dr. Costa, enako ravná. Doslej so se vsako leto v vabilu k občenemu zboru razglašala imena odbornikov, ki imajo po 4 letni dobi izstopati; letos g. dr. Costa tega ni storil, letos le razpiše pod točko b) volitev 11 odbornikov, in sicer: a) 10 odbornikov namesto onih 1868 l. voljenih; b) 1 odbornik namesto samovoljno odstopivšega g. J. Pajk-a. Vprašamo g. dr. Costo, zakaj tudi letos nij imenoval izstopivše odbornike, namesto tega pa razpošiljal z „Vabilom“, ki je oficijelni akt „Matice“, Novične kandidate za odbor?! Kar je časnikom na prosto voljo dano, takih čudnih sredstev, ki jih ljudstvo šteje med odvetniške zvijače, se ne sme posluževati predsednik katerega koli društva. Iz tega bratovskega postopanja „Novic“ in g. dr. Costo pa je razvidno, da se premišljeno in nalašč niso imenovala imena izstopivših odbornikov; menda vendar ne iz strahú, kar bi se potem na prvi hip vidalo, kaj nameravajo „Novice“ in g. dr. Costa in ker bi potem morebiti tú pa tam kak Matičar se začudil, da „Novice“ in g. dr. Costa namesto dozdejnih odbornikov gg. stoln. prošta dr. J. Pogačarja in dr. Vošnjaka kandidirajo dr. Poklukar-ja in dr. Sterbenec-a. Dr. Vošnjak je bil med prvimi 40 ustanovnikov „Matice“ in od začetka društva odbornik. Mi Slovenci nimamo na izbiro pisateljev, da bi naše najmarljiviše delavce — in med te z dobro vestjo štejemo g. dr. Vošnjak-a, pahnili iz odbora društva, katerega namen je pospeševanje slovenske literature in ne, kar bi človek sodil iz Novične pohvale, delovanje v gospodarskem odseku, kakor da bi „Matica“ bila kaka obrtnija ali kupčija. Matično celo gospodarstvo prav lahko tajnik oskrbi. Tudi g. dr. Pogačar je slovensk pisatelj, pošten in značajan rodoljub. Zakaj se tedaj ta dva dozdejna odbornika „Matice“ skušata izbačniti iz odbora, se lahko da otipati. Ali pa bo to klikovanje na korist „Matice“, bo prihodnost učila.

Tržne cene.

V Trstu. Pšenica 7 gld. 40 kr., turšica 4 gld. 17 kr., rž 5 gld. 25 kr., ječmen 4 gld. 37 kr., oves 2 gld. 50 kr., fižol 6 gld. 50 kr., bob 5 gld. 85 kr., leča 7 gld. 75 kr., žirna 43 gld., loj 27 gld. 50 kr., maslo 51 gld. 50 kr., slive 9 gld., lesniki 30 gld., vinski kamen 20 gld., smola 3 gld. 60 kr., cunjje 11 gld. 75 kr., knoper 10 gld.

Poslano.

Javna zahvala.

Da je bilo podpisanemu mogoče izdati „letno sporočilo“ tukajšnje četverorazredne ljudske šole, darovali so p. n. tržani in uradniki v Ljutomeru 40 gld. 60 kr. Pri šolski veselici so otrokom darovale blage gospe: Huber-jeva, Höchtel-ova, Zemljič-eva, Cigroser-jeva, Jelovšek-ova in druge mnogo pekarije in mesnine, nazoči gospodje so zložili 7 gld. za pijačo, in dobre gospodičine stregle so veseli mladini. Gospod Dragotin Huber prepustil je svoj log otrokom v zabavo. Vsem tem blagim šolskim dobrotnikom in prijateljem izrekujem v imenu obdarovane šolske mladine javno prisrčno zahvalo!

V Ljutomeru, 11. septembra 1872.

Janez Lapajne, nadučitelj.

Vabilo na naročbo.

Od 1. oktobra 1872 bo de „Slovenski Narod“ izhajal v Ljubljani.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani sprejeman:

- za celo leto 8 gld. — kr.
- za pol leta 4 „ — „
- za četrt leta 2 „ 25 „

Po pošti:

- za celo leto 10 gld. — kr.
- za pol leta 5 „ — „
- za četrt leta 2 „ 60 „

P. n. gg. naročnike, katerim naročnina s tem mesecem poteka, prosimo da izvolijo ponoviti, kakor vse druge rodoljube vabimo na naročbo.

Uredništvo in administracija „Slov. Naroda.“

Dunajska borsa 13. septembra.

Enotni drž. dolg v bankovcih . . . 66 gld. 30 kr.
Napol. . . . . 8 „ 74 „
C. k. cekini . . . . . 5 „ 24 „
Srebro . . . . . 107 „ 80 „

Realna gimnazija v Ptuj.

V ravnateljski pisarni bodo se dijaki v vse štiri razrede sprejemali dne 28., 29. in 30. septembra od 8—12 dopoldne.

V Ptuj meseca septembra 1872.

Ravnateljstvo realne gimnazije.

V slabem prebavljenju

z izvrstnim vspehom rabljete o.

Gospoda dvornega zalagarja JANEZA HOFF-a centralna zaloga.

Dunaj, Kärntnering 11.

Altstadt bei Goldenstein, 8. aprila 1872. Prosim, da mi prijazno pošljete 5 škatelj sladovega čokoladnega prahu in 5 funtov sladove zdravilne čokolade s podukom o rabljenju vred po poštem podvzetju.

Jožef Bittner, praktičen zdravnik.

Brod (Slavonska), 12. aprila 1872. Veseli me, da vam morem poročati o dobrem učinku od vas pripravljanih sladovih preparatov. Posebno sladovo čokolado sem večkrat v slabem prebavljenju ko kr počevalo, lahko prebavljiv in dobrookusen pomoček z jako dobrim vspehom rabiti. Z današnjim vas proim, da mi z vračajočo se pošto, p. poštem povzetju en funt sladove zdravi ne čokolade št. 1 in dva pake a prsnih sladovih bonbonov prijazno pošljete.

Dr. Schulhof, c. k. nadlečnik.

V Ljubljani pravo samo pri gosp. Martinu Go obu. V Ipavi: Ant. Déperis. (116—5)

Banke „Slavije“

glavno zastopništvo za slovenske, oziroma vse jugoslovanske dežele, izročili smo sedaj svojemu dosedanjemu uradniku gospodu

Josipu Kristanu, kateri je tedaj pooblaščen nas nasproti okrajnim zastopnikom, kakor tudi proti občinstvu, kteremu ga v blagohotnost priporočamo, zastopati. V Pragi, 20. vel. srpana 1872.

Glavno ravnateljstvo vvaajemno zavaovalne banke „Slavije“ v Pragi. (167—2)

Jaz Vilhelmina Rix

s tem javno izrekam, da sem kot vdova rajn. dr. A. Rixa zadnjih 16 let sama in edina pripravljalka prave in nepopačene

originalne paste Pompadour,

ker samo jaz skrivnost pripravljanja poznam. Zato s tem oznanjam, da se omenjena pasta Pompadour od zdaj naprej samo v mojem stanovanju, Dunaj, grosse Mohren-gasse Nr. 14, 1. Stiege, Thür 62, prava dobi, in svarim pred kupovanjem pri vsakem drugem, ker sedaj niti zaloge, niti podružnice ne vzdržujem in ker sem vse poprejšnje zaloge zaradi storjenega popačevanja opustila. Moja pra a pasta Pompadour, tudi čudežna pasta imenovana ne bode nikdar zgrešila svojega učinka; vspeh te nepresegljive paste za lice gre nad vse pričakovanj in je edini garantirani pomoček za naglo in neizgrajivo odpravljenje vs h izpuštkov v obrazu, sajecev, peg, šinj in mozole. Garancija je toliko gotova, da se denar nazaj daje, ako pasta ne pomaga. Lonček te izvrstne paste s podukom vred velja 1 gld. 50 kr. — Razpošlja se proti pov etku. Naročilna pisma naj se pošljajo Vilhelmini Rix, doktorjavi vdovi, Dunaj, Gr. Mohrengasse Nr. 14, iz prijaznosti vis-à-vis mojim čestitim prejemnikom, dajem, ako se mi majhni opravi v raznih stvareh naročuj jo, te opravke poskrbeti in ne računim zanje nobene provizije.

Zahvalna pisma se ne razglašajo.

Ravno kar je prišla v tiskarnici družbe sv. Mohora na svitlo: (161—2)

Nova metrična mera.

Slovenskemu ljudstvu v poduk.

Cena 10 kr.

Dobiva se v Ljubljani pri Otokarju Klerru in R. Mihelaču, bukvozevu; v Celju pri Geigerji in Socharji; v Gorici pri Socharji.

Menjavnica dunajske komisijonske banke

Schottenring 18,

(132—14)

emitira. potegovalne liste

na pozneje zaznamovane vrste sreček in se smejo te sestave že za to k najbolj koristnim šteti, ker je vsakemu lastniku takega potegovalnega lista mogoče vse glavne in stranske dobitke samemu napraviti in razen tega obresten znesek 30 frankov v zlatu in 10 gld. v bankovcih užiti.

Vrsta A. (Na leto 16 vzdigatev.)

Mesečne rate à gld. 10 — Po plačanju zadnje rate dobi vsak deležnik sledeče 4 srečke:

- 1 5perc. 1860letno drž. srečko za gld. 100.
- Glavni dobiček gld. 300.000 s predkupno premijo a. v. gld. 400.
- 1 3perc. ces. turško drž. srečko za 400 frankov.
- Glavni dobiček 600.000, 300.000 frankov efektivno zlato.
- 1 vojvod. Brunšviško srečko za 20 tolarjev.
- Glavni dobiček 80.000 tolarjev brez vsake odštete.
- 1 Insbriško (tirolsko) srečko. Glavni dobiček gld. 30.000.

Vrsta B. (Na leto 13 vzdigatev.)

Mesečne rate à gld. 6. — Po plačanju zadnje rate dobi vsak deležnik 3 srečke.

- 1 3perc. ces. turško drž. srečko za 400 frankov.
- Glavni dobiček 600.000, 300.000 frankov efektivno zlato.
- 1 vojvod. Brunšviško srečko za 20 tolarjev.
- Glavni dobiček 80.000 tolarjev brez vsake odštete.
- 1 Sachsen-Meiningsko srečko. Glavni dobiček 45.000, 15.000 južno-nemske velj.

Zunanja naročila listi se po vsaki vzdigatvi franco — gratis razposiljajo. se promptno in tudi za povzetek store. — Vzdigatveni listi se po vsaki vzdigatvi franco — gratis razposiljajo.

Vzajemna hipotekarna zavarovalna banka

na Dunaji, Wallfischgasse Nr. 10.

Kapital v akcijah štiri milijoni goldinarjev av. velj.

emitira od 15. julija 1872 naprej:

blagajnične liste

v oddelkih od gld. 5000, 1000, 500, 100, 50

6 1/2	percentnimi obrestmi pri 90dnevnem napovedanji,
6 1/2	60
5 1/2	30
5 1/2	14
4 1/2	8

Obresti se na željo P. T. vložnikom naprej p'aučujejo.

(133—10)

Upravni odbor.

brez zdravila

Na prsih in plučah

bolani se po naravnem potu tudi v obupnih in od zdravnikov za neozdravljive razglašanih slučajih radikalno ozdravljajo brez zdravila.

Po natančnem popisu bolezni pove pismeno več

Dir. J. H. Fickert, Berlin. Wall-Strasse No. 23.

Honorar 5 gld. a. v., ki se naj pismu priloži.

(162—4) brez zdravila

(93—11) Deležni listi

za vse vzdigatve veljavni brez daljšega doplačila.

40tine c. kr. avst. drž. sreček l. 1839	gld. 6.
20tine c. kr. " " " l. 1860	" 8.
20tine ogerskih darilnih sreček l. 1870	" 7.
20tine turšk. železničnih sreček l. 1870	" 4.

(36 vzdigatev veljavnih)

Nakup in prodaj kakor menjavanje vseh obstoječih državnih papirjev, prioritetnih obligacij, sreček, železničnih, banknih in obrtniških akciij. Reševanje kuponov, Naročila za c. k. borso se za gotovino ali navrček 10 % izvršujejo. Vse vrste sreček se proti plačilom v mesečnih obrokih od gl. 5 na višje prodajajo.

ROTHSCHILD & COMP.
Opernring 21,
DUNAJ.

Prva občna zavarovalna banka

„SLOVENIJA“

v Ljubljani

začne svoje delovanje in sicer najpred zavarovanje proti škodi p/o ognji, streli in razletu (eksploziji) **20. septembra 1872** po vseh slovenskih pokrajinah. Po deželi se sprejemajo dotični oglasi pri nastavljenih okrajnih zastopih, v Ljubljani pa v bankinih prostorih na glavnem trgu št. 10 v I. nadstropju.

V kratkem se bode pričelo tudi zavarovanje:

- proti škodi na blagu, ki se prevaža po vodi in na kopnem;
- proti škodi po toči na poljskih pridelkih;
- proti škodi na zrcalnem steklu, ako bi se strlo;
- na človeško življenje v vseh primerah tega zavarovalnega oddelka, zavarovanje dohodkov in vstanovitev podedovalnih društev.

Glavnica banke „Slovenije“ bode iznašala **2.000.000 gld. a. v.**, kojimi novci se bode naslednje razpolagalo:

- skontiranjem mestnih in domicilnih menjic;
- posojili na državne in obrtnijske papirje;
- posojili na posestva;
- posojili na pridelke, posojili obrtnikom, skupščinam in občinam proti dovoljnemu poroštvu.

Vsako leto se razdeli 15 % čistega dobička za dobrodelne namene.

Dotična pravila se dobivajo po zahtevanju brezplačno.

V Ljubljani, 15. septembra 1872.

Leopold knez in stari grof Salm-Reifferscheid,
predsednik.

Dr. Etbin Henrik Costa,
podpredsednik.

Miroslav pl. Treuenstein,
vodilni ravnatelj.

(178—1)

Mesto zdravnika.

Podpisani župan naznanja p. n. gospodom zdravnikom, da je za nadomestiti s 1. oktobrom t. l. na **Vranskem** mesto zdravnika. Gospodje zdravniki, kateri imajo akademične grade kot doktorji zdravilstva, so slovenskega jezika po-

polnoma zmožni in pripravljene svojo prakso tukaj izvrševati, naj blagovolje obrniti se do konca tega meseca s potrebnimi spričevali na podpisano županstvo. Tudi se prevzame lahko hišna lekarna poprejšnjega g. zdravnika.

Na Vranskem, dne 8. septembra 1872.

(175—2)

Župan: **Pašk.**

Hiša v Ljubljani,

predmestje Kurja vas, z 1 nadstropjem, 5 sobami, 2 kuhinjama, hlevom, vrtom in zemljiščem se iz proste roke prodaje. — Razjasnila podava „opravišništvo za oznanila“ v Ljubljani, glavni trg 313. (179—1)

Gradec
Sporgasse.

J. PURGLEITNER

Gradec
Sporgasse.

lekarnica „pri jelenu“ v Gradcu.

Janez Eichler, lekarnica, St. Leonhardestrasse, Gradec, **Bankalarijevi dediči**, lekarnica v Mariboru, **Franc Rauscher**, lekarnica v Celji, **Karagyma**, lekarnica v Ptuji, **Peter Birnbacher**, lekarnica „pri obelisku“ v Celovcu.

Gastl-ov kri čistec čaj.

1 paket 50 kr.

Stomatikon,

Ustna voda od dr. Brunna, zdravnik za zobe.

Ako se ena žlica te ustne vode v kupico vlije, dobro je za snaženje zob, kakor tudi za izplakne nje ust, odpravi slab duh iz njih, posebno pri votlih in gujilih zobeh in oživi in okrepča zobno meso. 1 steklenica 88 kr.

Dr. Wuchta-jeva maža iz zelišč.

Javna zahvala.

Koncem podpisani je dolgo časa imel tako hud protin v obeh nogah, da je samo z dvema bergljama se gibati mogel. Po mnogovrstnem zdravljenju, med tem tudi zdravilne kopeli, svetovali so mi med dr. Wuchta-jevo mažo iz zelišč iz lekarnice „pri jelenu“ gospoda Jožefa Purgleitnerja v Gradcu. Samo štiri tedne sem to mažo rabil in bil sem prost svojih bolečin in sem tudi toliko okreval, da mi nij bilo treba bergelj ter sem mogel že hoditi samo s pomočjo palice po svojih opravkih.

Čutim se zato dolžan, vsem, ki imajo tako bolezen, najgorkeje priporočati, naj rabiyo to skrajno dobrodejno mažo.

Gradec, 22. septembra 1863.

Jožef Loder, gostilničar.

Matija Pilz, kot priča.

L. G. Hochecker, kot priča.

Opazovanja vredno.

Nad štirideset let sem služil pri vojakihi v vseh razmerah, izvrševal najrazličnejše opravke po pisarnicah, kakor tudi v vojski, kakor tudi pri katastru in vojaškem mapiranju itd., in vsled tega sem dobil zraven mnogotere rane in udarce, med temi dve krogli, kar mi je pripravilo razne slabosti kot: gluhoto, hromost, zakrite hemoroide in preseljujoči se revmatizem, zdaj sem pa že dolgo vsled rabljenja med dr. Wuchta-jeve maže iz zelišč brez maščobe in smole popolnem ozdravil; zato sem napoten to necenljivo zdravilo zaradi njegove posebne in gotove zdravilne moči vsem vojaškim tovarišem najbolje priporočiti.

Gradec, 5. aprila 1869.

Jožef pl. Anacker, c. k. major.

1 steklenica 1 gld.

(118—11)

Ta sok se je dozdam, tudi po zdravniškem prepričanju, na iznenadeno ugoden način izkazal, posebno za kašelj, gripo, nahod, hripavost, boleznj v vratu in v prsih. Mnogi prej mniki zagotavljajo, da jim je ta sok postal nepogrešljiv in da se imajo samo temu zdravilu zahvaliti za zboljšanje in mirne noči. Vsled svojega prijetnega okusa nij samo otrokom mil in koristen, temuč staim, hromim, na plučah bo anim ljudem potreben, javnim govornikom in pavcem ugoden pomoček proti kosmatemu glasu ali celo hripavosti.

Engelhoferjeva esencija za miškule in živce

iz aromatičnih planinskih zeli, proti revmatičnim bolestim v licu in udih, proti glavobolu, omoci, šumenju po ušesih, trganju po križu, slabosti udov, posebno pri sinem delanju in hojenju, proti obeni slabosti živcev in trupla, bodanju na sérani, hemoroidalnim bolestim in posebno proti slabosti spolnih delov in po njej začasno uzročeni nemoči. 1 steklenica 1 gld.

Dr. Schoepfferjeva Hienfongova esencija.

Ta esencija je radikalno zdravilo za vse boleznj v žlodecu in prebavljanju. Ako se po 15 do 20 kapljic, v prvih slučajih žličico za čaj enkrat in do doseženega vspeha večkrat vzame, pomaga precej za žlodečev krič, koliko, napihovanje, telesne bolečine in slabo prebavljanje. Ako se vsak dan rabi, odpravi vse boleznj spodnjega trupla, razvedri duha in okrepča živce. Lišaj in druge trdovratne kožne boleznj se naglo in brez nevarnosti ozdravijo, ako se vsak dan po 4—6krat koža s to esencijo podrgae. — Več v poduku o rabljenju. 1 steklenica 60 kr.

z ipostatistronokislega apna po Grimault-u v Parizu.

To novo zdravilo je priporočeno za zdravjenje sušice, nahuhe, plučne tuberkuloze, strdenjajeter in odpravi na iznenadljiv način najznamenitejše prikazni takih boleznj.

Pod njegovim vplivom se potolazi kašelj, ponočno potenje izgine in bolnik dobi v najkrašjem času zdravje in zdravo podobo.

Slabotnim otrokom krepča kosti. 1 steklenica 1 gld.